

Investigating Factors that Influence Donation-Based Crowdfunding

Meysam Amiry*

Received: 27/01/2019

Mohammad Javad Mohagheghnia**

Accepted: 20/02/2019

Mohsen Abbasi Kalashi***

Abstract

Crowdfunding is a new concept and has attracted the attention of many researchers over the past few years. Given the innovative nature of this financing method, most scholars have focused their efforts on the concept of financing, and on the factors and concepts that have shaped it, and the main focus of domestic and foreign research is the recognition of the origin of this kind of financing and its applications. The research main question is “What are the important and influential factors in the donation-based crowdfunding model in the country in accordance with the existing infrastructure?” To answer this question, the initial models and researches carried out in this area have been collected and the donation-based crowdfunding model and the factors affecting it resulting from previous studies have been provided using the Delphi method and an interview with the elite groups. This analysis shows that the wisdom of the crowd, trust, resources, *Sharia*, population, project and applicant are considered as the most important factors affecting the donation-based crowdfunding model. This research can be utilized by researchers, students, professors, and experts in Iran’s Stock Exchange Organization that are responsible for starting this market. Also, charity organizations and NGOs may benefit from it for financing charity projects.

Keywords

Crowdfunding; Donation-Based Crowdfunding; Wisdom of the Crowd; Crowdfunding Model; Islamic Finance.

JEL Classification: E60, E69, G21, P45

* Assistant Professor, Department of Finance and Banking, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran (Corresponding Author). amiry82@yahoo.com

** Assistant Professor, Department of Finance and Banking, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. mohagheghniya@atu.ac.ir

*** Ph.D Student in Financial Management, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. mohsen_abbasi87@yahoo.com

بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در کشور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۲/۰۱

مقاله برای اصلاح به مدت ۶ روز نزد نویسنده (گان) بوده است.

میثم امیری*

محمدجواد محقق‌نیا**

محسن عباسی کلاشی***

چکیده

تأمین مالی جمعی، مفهوم جدیدی است که توجه بسیاری از محققین را در طی چند سال گذشته جلب کرده است. با توجه به نوپا بودن این روش تأمین مالی، عمده محققان تلاش خود را بر اصل «مفهوم تأمین مالی» و عوامل و مفاهیمی متمرکز کرده‌اند که آن را شکل داده‌اند. محور اصلی تحقیقات داخلی و خارجی، شناخت خاستگاه این نوع روش تأمین مالی و کاربردهای آن بوده است. سؤال تحقیق این است که عوامل مهم و تأثیرگذار بر مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در کشور مطابق با زیرساخت‌های موجود، کدام موارد هستند؟ برای پاسخ به این سؤال مدل‌های اولیه و تحقیقات صورت گرفته در این حوزه گردآوری و مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه و عوامل تأثیرگذار بر آن مبتنی بر مطالعات قبلی با استفاده از روش دلفی و مصاحبه با نخبگان تهیه گردیده است. این تحلیل نشان می‌دهد خرد جمعی، اعتماد، منابع، شرع، جمعیت و پروژه و متقاضی به‌عنوان مهم‌ترین ابعاد تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی در کشور مطرح هستند. نتایج این تحقیق می‌تواند برای محققین تأمین مالی جمعی، دانشجویان و اساتید، مدیران و کارشناسان سازمان بورس و فرابورس ایران که متولی راه‌اندازی این بازار هستند و از طرفی مؤسسات خیریه و سازمان بهزیستی و همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد کشور به‌عنوان روشی برای تأمین مالی پروژه‌های خیرخواهانه مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی

تأمین مالی جمعی؛ تأمین مالی خیرخواهانه؛ خرد جمعی؛ مدل تأمین مالی؛ مالی اسلامی.

طبقه‌بندی JEL: E60, E69, G21, P45

* استادیار گروه مالی و بانکداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
amiry82@yahoo.com

** استادیار گروه مالی و بانکداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
mohagheghniya@atu.ac.ir

*** دانشجوی دکترای مدیریت مالی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
mohsen_abbasi87@yahoo.com

مقدمه

هدف از این تحقیق شناسایی عوامل مهم و تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در کشور است. این تحقیق به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤال است که کدام عوامل بیشترین تأثیر را در طراحی مدل‌های تأمین مالی خیرخواهانه دارد و خاستگاه این عوامل کدامین مؤلفه‌ها هستند. این تحقیق ضمن بررسی ادبیات موجود در تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در جهان، اقدام به بررسی ابعاد تأثیرگذار آن مطابق با عوامل فرهنگی، انسانی و شرعی در کشور نیز نموده است. درعین حال تحقیق با محدودیت‌هایی نیز مواجه بوده است، نبود شناخت کافی فعالان اقتصادی از مفهوم تأمین مالی جمعی، نبود پلتفرم فعال در این حوزه و سنجش سطح کارایی آن، مشخص نبودن متولی نظام‌مند کردن ساختار تأمین مالی جمعی و عدم تعریف ارتباط درست بین نهادهایی که می‌توانند از این مدل تأمین مالی استفاده نمایند و نهاد ناظر، از جمله مهم‌ترین محدودیت‌های این تحقیق بود. قدم اول برای رسیدن به پاسخ سؤال تحقیق بررسی تحقیقات پیشین و ادبیات تأمین مالی جمعی خیرخواهانه است. بل‌فلیم، لامبرت و شواین باچر^۱ (۲۰۱۰) در تحقیقات خود اشاره کردند گسترده‌تر شدن فعالیت‌های خیرخواهانه مبتنی بر کمک جمعی، خصوصاً از طریق شبکه‌های اجتماعی در چند سال اخیر در کشور، نیاز به یک بازار مشخص جهت تأمین مالی، نظارت و هدایت فعالیت‌های مشابه در یک بستر قانونی را دوچندان کرده است. ریشه‌های تأمین مالی جمعی، در مفهوم گسترده جمع‌سپاری^۲ است که از کمک مردم در به دست آوردن ایده‌های جدید، و راه‌حل‌های مفید باهدف ارتقاء فعالیت‌های تجاری منشأ می‌گیرد. ریشه این کلمه به دو کلمه جمعیت و برون‌سپاری^۳ بازمی‌گردد. جمع‌سپاری زمانی رخ می‌دهد که یک شرکت برخی وظایف خاص و ضروری را برای ساخت یا فروش محصولاتش را به عموم مردم به شکل فراخوان در اینترنت برون‌سپاری کند. جمع‌سپاری می‌تواند در هر دو محیط تجاری و غیرتجاری مورد استفاده قرار گیرد (Kleeman & Rieder, 2008, p. 14). یکی دیگر از مفاهیمی که در تأمین مالی جمعی به‌کار می‌رود، «خرد جمعی» است. بر همین اساس سروویکی^۴ (۲۰۰۵) معتقد است که افراد بیشتر به معنای هوش جمعی بیشتر-در مقایسه با یک نفر- است و تجمیع دانش‌های افراد مختلف می‌تواند یک تجارت، اقتصاد و جامعه را شکل دهد. همچنین وی معتقد

است به طور قابل ملاحظه‌ای گروه‌ها آگاهی بیشتری دارند و حتی نسبت به باهوش‌ترین افراد، خردمندانه‌تر عمل می‌کنند. در این میان تأمین مالی جمعی با تأمین مالی سنتی، بسیار متفاوت است، زیرا شامل سرمایه‌گذاری‌های کوچک از سرمایه‌گذاران کم‌تجربه است که انگیزه آنها تأمین مالی کارهای مخاطره‌آمیز کارآفرینانه تا اهداء در امور خیرخواهانه می‌باشد و ذاتاً درجه عدم قطعیت بالا و عدم تقارن اطلاعات را همراه با ماهیت مجازی محیط تعاملی داراست.

بلفامه، لامبرت و شواین باچر در یک تقسیم‌بندی کلی مدل‌های تأمین مالی را به سه مدل «همه‌یاهیب»، «هرچه به‌دست‌آمده» و «جایزه یا انعام» تقسیم‌بندی کردند. در مدل همه‌یاهیب زمان جمع‌آوری مبالغ موردنیاز برای طرح که معمولاً بین ۳۰ الی ۹۰ روز است، به‌صورت ثابت تعیین می‌گردد، در پایان مهلت اعلام‌شده، در صورتی که تمامی مبلغ موردنیاز برای اجرای پروژه تأمین‌شده باشد، مبالغ به پروژه اختصاص می‌یابد، اما اگر تمامی مبلغ موردنیاز جمع‌آوری نشده باشد، مبلغی برای پروژه اختصاص نمی‌یابد و مبلغی که در یک حساب موقت نگهداری شده بود، به افراد (جمعیت) بازگردانده می‌شود. در مدل هرچه به‌دست‌آمده هر مقداری از مبلغ که جمع‌آوری شده باشد می‌تواند به پروژه اختصاص یابد (بعد از کسر کارمزدها) و تنها در صورتی که قرض‌گیرنده تشخیص دهد مبلغ موردنیاز برای دستیابی به اهداف تأمین نشده است می‌تواند مبالغ را به مردم بازگرداند. درنهایت مدل جایزه یا انعام عمدتاً در پروژه‌های نرم‌افزارهای با منبع باز^۵ استفاده می‌شود، مبالغ گردآوری‌شده معمولاً به اولین نفری که پروژه را تکمیل کند داده می‌شود (Lambert & Schwienbacher, 2010, p. 11). در تأمین مالی خیرخواهانه، عمدتاً از روش هرچه به‌دست‌آمده استفاده می‌شود، زیرا ممکن است علاوه‌بر روش تأمین مالی جمعی، منابع دیگری نیز جهت کمک به پروژه‌های انسان‌دوستانه و خیرخواهانه در دسترس باشد. بر این اساس و با این مقدمه به تبیین تأمین مالی جمعی در کشور و عوامل مؤثر بر آن برای پروژه‌های انسان‌دوستانه و خیرخواهانه خواهیم پرداخت.

۱. مروری بر پیشینه پژوهش

مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه (اهدا): در این مدل، غالباً مشارکت‌کنندگان، منابع مالی را در اختیار مؤسسات خیریه و سایر مراکز خیریه، قرار می‌دهند و یا به اصطلاح اهدا می‌کنند. از مهم‌ترین سایت‌های موجود در این زمینه می‌توان به گلوبال گیوینگ^۶ و اپیک استپ^۷ اشاره کرد. این نوع تأمین مالی ابتدا برای کمک مالی به افراد صدمه‌دیده و یا جمع‌آوری مبالغی برای اهداف خیرخواهانه مطرح بود، اما در حال حاضر به یکی از کانال‌های قوی جهت پیشبرد اهداف غیرانتفاعی تبدیل شده است. یک مثال خوب در این مورد کمک به افراد صدمه‌دیده در بمب‌گذاری ۲۰۱۳ میلادی در بوستون بود که تلفات مالی و جانی زیادی در پی داشت. در این زمان پایگاه‌های متعدد خیریه تأمین مالی جمعی برای کمک به آسیب‌دیدگان توسط خانواده‌ها، دوستان و آشنایان تشکیل شد. جنبه‌های احساسی و انسانی و ارتباطات اینترنتی کمک می‌کند تا در زمان لازم، از سرتاسر جهان افراد برای کمک به هم‌نوعان خود در مسائل کوچک و بزرگ اقدام نمایند. این پایگاه‌ها در خصوص خدمات پزشکی و درمانی نیز تشکیل می‌شوند و ۱۰۰ درصد مبالغ جمع‌آوری‌شده را به‌صورت رایگان به مراکز ارائه‌دهنده خدمات حمایتی پرداخت می‌کنند (Belleflamme, Lambert, Schwienbacher, 2011, p. 12).

بل‌فلیم، لامبرت و شواین باچر ابعاد مختلف مدل اهدا را براساس مؤلفه‌های مدل بررسی کرده‌اند که نتایج آن در جدول (۱) نشان داده شده است:

جدول (۱): ابعاد تأمین مالی مبتنی بر اهدا

قدردانی و تشکر ریسک پایین برای سرمایه‌گذاری بزرگ ریسک پایین برای سرمایه‌گذاران فردی پایگاه تأمین مالی دارای زمان محدود برای تأمین وجوه می‌باشد.	جنبه‌های اجرایی
افراد و تیم‌ها را تشکیل می‌دهند تجربه اجرای پروژه و مطالعات لازم را دارند.	شروع‌کنندگان
انگیزه‌های خیرخواهانه	محرك‌های حامیان

از شبکه‌های اجتماعی به‌وفور استفاده می‌شود از سامانه‌های اینترنتی استفاده می‌شود از ابزارهای ارتباطی نوین برای ارتباط با تأمین‌کنندگان و شفافیت اجرا استفاده می‌شود.	جنبه‌های تکنولوژیکی
Experiment.com betterplace.com alteuja.deu	نمونه این سامانه‌ها

منبع: Belleflamme, Lambert, Schwienbacher, 2011

بررسی مطالعات و تحقیقات صورت گرفته در حوزه تأمین مالی جمعی نکات مهمی را در خصوص عوامل مؤثر بر تأمین مالی جمعی نمایان می‌سازد. ادبیات تأمین مالی جمعی در مورد مدل اهدا تأکید دارد که موفقیت منابع مالی تحت تأثیر طراحی کمپین، ویژگی‌های کارفرما و رقابت می‌باشد. با توجه به انتخاب مدل اهدا برای کمپین، مسکن و برد^۸ (۲۰۱۵) نشان می‌دهند که این مدل زمانی مناسب است که موضوع تأمین مالی جمعی دارای اثرات اجتماعی بالایی باشد. در چنین مواردی، این طراحی برای جذب سرمایه‌گذارانی که علاقه‌مندند به عنوان یک فرد نوع‌دوست عمل کنند و توقع هیچ نوع بازده مالی ندارند، مناسب است.

چولاکووا و کلاریس^۹ (۲۰۱۵) در رابطه با انگیزه برای سرمایه‌گذاری در تأمین مالی جمعی مشارکتی، بیان می‌کنند که این انگیزه‌ها به بازده‌های مالی محدود می‌شوند. البته به نظر می‌رسد فاکتورهای دیگری بر رفتار جمعیت تأثیر می‌گذارد؛ به‌ویژه جغرافیا. جغرافیا تأثیر مهمی بر رفتار جمعیت دارد. جمعیت، در تأمین مالی مدل اهدا، نسبت به تأمین مالی کارآفرینانه، کمتر تحت تأثیر جغرافیا قرار می‌گیرد.

ساکستون و ونگ^{۱۰} (۲۰۱۴) در تحقیقات خود نشان دادند که در محیط شبکه‌های اجتماعی، اهداکننده‌ها به تغییر سطوح کارایی سازمانی حساس نیستند.

میر^{۱۱} (۲۰۱۴) در مطالعات خود نشان داد اگر مبلغی که برای اهدا توسط افراد تعیین می‌شود، تأثیر زیادی بر احتمال رسیدن پروژه به هدف منابع مالی‌اش دارد، تاجایی که ۱۰ درصد افزایش در قیمت اهدا موجب کمتر شدن ۱/۶ درصد احتمال تأمین بودجه در پروژه می‌شود.

مولیک و کوپاساوامی^{۱۲} (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای نقش سرمایه اجتماعی را در تأمین مالی جمعی از دیدگاه فرهنگی بررسی می‌کنند و متوجه می‌شوند که فاکتورهایی نظیر سرمایه اجتماعی کارفرما، روابط شبکه اجتماعی، تعهدات در تأمین مالی کارفرمایان دیگر و معنای مشترک پروژه تأمین مالی جمعی بین کارفرما و اسپانسرها، تأثیرات معنادار و قابل توجه اما متفاوتی بر عملکرد تأمین مالی جمعی در چین و ایالات متحده دارد. بنابراین، نویسنده-ها، تأثیر فرهنگ بر موفقیت تأمین مالی جمعی را مورد تأکید قرار می‌دهند.

یائو و ژنگ^{۱۳} (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای با مقایسه ایالات متحده و چین، پی‌می‌برند که روابط شبکه اجتماعی و سرمایه اجتماعی تقاضاکنندگان منابع مالی، تأثیرات قابل توجهی بر عملکرد تأمین مالی جمعی در هر دو کشور دارد. در مجموع، فاکتورهای سهیم در جمع‌آوری کمک‌های مالی موفق شامل هدف پروژه معقول و کوچک، مواجهه عمومی از طریق مطرح‌شدن در پلتفرم، تعداد زیاد دوستان فیس‌بوکی بنیان‌گذار، پیشینه مناسب و حامیان و پشتیبان‌های خارجی است.

بچتر، جنزچ و فری^{۱۴} (۲۰۱۱) نیز نشان دادند که تأمین‌کنندگان منابع مالی معمولاً وام‌گیرنده‌هایی را ترجیح می‌دهند که فرهنگ مشابهی دارند و فاصله جغرافیایی کمتری دارند. فاصله فرهنگی با احتمال مشارکت کمتر مرتبط است و مشروط بر مجاورت و نزدیکی جغرافیایی است. محققان، این اثر آگاهی تفسیر می‌کنند و اظهار دارند که تفاوت‌های فرهنگی، تا زمانی مرتبط و به‌جا هستند که مشارکت‌کننده از آنها آگاه باشد. بر این اساس در ادامه سایر تحقیقات مرتبط با تأمین مالی جمعی که به بررسی عوامل مختلف مؤثر بر این روش می‌پردازند به‌صورت خلاصه در جدول (۲) آمده است:

جدول (۲): خلاصه مطالعات خارجی انجام‌شده در حوزه تأمین مالی جمعی

ویژگی‌ها و جنبه‌های مؤثر بر تأمین مالی جمعی	سال مطالعه	نویسندگان
نقش فاصله فرهنگی و جغرافیایی در تأمین مالی جمعی	۲۰۱۴	بچتر، جنزچ و فری
تعصب و جانب‌داری داخلی (جغرافیایی) بر تأمین مالی جمعی	۲۰۱۴	لین ^{۱۵}

نویسندگان	سال مطالعه	ویژگی‌ها و جنبه‌های مؤثر بر تأمین مالی جمعی
می اسکن و برد	۲۰۱۵	مدل پاداش برای پروژه‌هایی با ارزش اقتصادی پایین مناسب است
فردریش و دیگران	۲۰۱۴	مشروعیت تأمین مالی پروژه‌های کوچک‌تر از طریق تنظیم انتظارات قابل حصول
کولومبو و دیگران	۲۰۱۵	اثر سرمایه اجتماعی داخلی بر جذب سرمایه و پشتیبان
ژو دیگران	۲۰۱۶	شرایط کافی برای تأمین مالی جمعی
یائو و ژنگ	۲۰۱۴	تأثیر روابط شبکه اجتماعی و سرمایه اجتماعی کارفرما بر تأمین مالی جمعی
ماروم و دیگران	۲۰۱۵	تأثیر جنسیت بر موفقیت در تأمین مالی جمعی
مولیک و کوپاساوامی ^{۱۶}	۲۰۱۴	فاکتورهای سهم در تأمین مالی جمعی
مولیک	۲۰۱۴	تأثیر اندازه پروژه بر موفقیت در بازپرداخت
کوپاساوامی و بایوس	۲۰۱۵	نقش اطلاعات اجتماعی بر موفقیت پروژه تأمین مالی جمعی
آگراوال و همکاران	۲۰۱۱	پراکندگی جغرافیایی جمعیت مشارکت کننده در تأمین مالی جمعی
لی و دوان	۲۰۱۴	توانایی رسیدن به توده شاخص منابع مالی در مدت زمان معین سبب تأمین مالی موفقیت آمیز می‌شود
مولیک	۲۰۱۴	تبیین و تعریف تأمین مالی جمعی
آهلرز ^{۱۷} و دیگران	۲۰۱۵	تبیین مدل‌های تأمین مالی و مشارکت کنندگان آن
گالاک و دیگران	۲۰۱۱	وام‌گیرنده‌های فردی، منابع مالی را آسان‌تر از گروه‌های وام‌گیرنده جذب می‌کنند
بیلیو و سارکر ^{۱۸}	۲۰۱۵	تعریف مدل مفهومی برای تأمین مالی جمعی
مولیک و کوپاساوامی	۲۰۱۴	تمرکز بر نتایج عینی مدل‌های تأمین مالی جمعی

نویسندگان	سال مطالعه	ویژگی‌ها و جنبه‌های مؤثر بر تأمین مالی جمعی
آلتوف و لسکوویچ ^{۱۹}	۲۰۱۴	تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر موفقیت روش اهدا در تأمین مالی جمعی
شولز ^{۲۰}	۲۰۱۵	اثر تأمین مالی جمعی بر موفقیت کسب و کارهای کوچک

در کشور ایران با توجه به نبود یک مدل مشخص و نهاد قانون‌گذار در خصوص تأمین مالی جمعی، عمده تحقیقات و حتی برخی پایگاه‌های ایجادشده حول موضوع اهدا شکل گرفته‌اند و تحقیقات عمدتاً در این حوزه صورت پذیرفته است. همچنین تحقیقات دیگر نیز تنها به بررسی برخی از مؤلفه‌های تأثیرگذار و مواردی که باید در طراحی مدل در نظر گرفته شوند اشاره کرده‌اند و هیچ‌کدام از تحقیقات صورت پذیرفته مدلی را با توجه به قوانین و اسناد بالادستی و متغیرهای واقعی پیشنهاد نداده‌اند. در ادامه به بررسی تعدادی از تحقیقات داخلی پرداخته شده است.

آزادرنجبر، چاوشی و منطقی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «مدلسازی تأمین مالی موفق، مطالعه موردی در ایران»، به مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در این روش تأمین مالی پرداخته‌اند و نشان دادند که عامل بازگشت سرمایه و اعتبار از عوامل اساسی و مشوق‌ها و عامل جغرافیایی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی در این روش می‌باشند.

رجبی فر و غنبرتهرانی (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «شناسایی مؤلفه‌های مدل کسب‌وکار اهدا به‌منظور تدوین فرایند تأمین مالی جمعی سازمان‌های خیریه»، به بررسی این مؤلفه‌ها پرداخته‌اند. هدف از انجام این پژوهش، معرفی و به‌کارگیری مدل اهدا که یکی از روش‌های نوین جمع‌آوری کمک‌های مالی، به‌عنوان مدل کسب‌وکار می‌باشد. این پژوهش با استفاده از تحقیقات کتابخانه‌ای و بررسی سایت‌های سازمان‌های خیریه داخلی و خارجی که از این شیوه جهت انجام اقدامات خیرخواهانه استفاده کرده‌اند، صورت پذیرفت. در این پژوهش نحوه اجرای مدل اهدا در خیریه‌های ایرانی و چند کشور جهان برای جمع‌آوری کمک‌های مردمی موردبررسی قرار گرفته است. لازم به ذکر

است این تحقیق از نوع توصیفی بوده و صرفاً به بررسی مدل‌ها پرداخته و مدلی را برای اجرا پیشنهاد نداده است.

کیایی و سلیمانی (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی نقش تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در ایجاد اشتغال و تولید»، نشان دادند پروژه‌هایی که دارای منافع عمومی هستند، پروژه‌هایی که منابع آتی آن صرف کارهای خیر می‌شود، تأمین ابزارآلات تولید برای افراد نیازمند و پروژه‌های تولیدی در مناطق محروم از جمله حوزه‌هایی هستند که امکان تأمین مالی آنها از طریق تأمین مالی جمعی خیرخواهانه وجود دارد. البته انجام کارآمد این نوع تأمین مالی در گرو تحقق برخی الزامات از قبیل شفافیت در انتخاب و معرفی پروژه‌ها و گزارش دهی از عملکرد آتی آنها است.

فهیمی و علیقلی‌پور (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «طراحی صندوق نیکوکاری مردم‌نهاد، با به‌کارگیری روش تأمین مالی جمعی»، به ظرفیت‌های صندوق‌های نیکوکاری و امکان شبیه‌سازی این مدل‌ها با تأمین مالی جمعی پرداخته‌اند و مدلی را براساس ارکان نظارتی این صندوق‌ها ارائه کرده‌اند.

مبشراد و غنبرطهرانی (۱۳۹۵) از طریق روش کدگذاری به بررسی عوامل مهم در اجرا و پیاده‌سازی مدل تأمین مالی جمعی در کشور پرداخته‌اند و در ۶ حوزه مطالعات خود را به‌وسیله پرسشنامه توسط خبرگان سنجیدند.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «الگوی تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط: تأمین مالی جمعی؛ مفاهیم، مدل‌ها و ملاحظات قانون‌گذاری»، به روش تأمین مالی جمعی جهت کمک به تأمین مالی شرکت‌ها کوچک و متوسط پرداخته است. این تحقیق کتابخانه‌ای بوده و عمدتاً با بررسی ادبیات تأمین مالی جمعی و آمارهایی در خصوص سامانه‌های موفق جهان به بررسی و پیشنهادهای در مورد استفاده از این روش در تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط نیز است.

خانی زاد (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «تأمین مالی جمعی، ابزار نوین تأمین مالی در بستر شبکه‌های اجتماعی»، به مرور ادبیات و پیشینه تحقیقات صورت گرفته پرداخته است. در این پژوهش ادبیات، چهارچوب‌ها، رویکردها و کاربردهای تأمین مالی جمعی به دنبال ایجاد یک طبقه‌بندی مناسب برای شناسایی شکاف بین تئوری‌ها و کاربردهای موضوع و با بررسی ۱۳۰ مقاله مورد توجه قرار گرفته است که در نهایت در سه گروه طبقه‌بندی شده است که شامل سرمایه‌گذاران، گیرندگان سرمایه و واسطه تأمین مالی جمعی است.

زرنندی، افشارپور و عساکره (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «مطالعه تطبیقی مدل‌های کسب‌وکار سامانه‌های برتر تأمین مالی جمعی در جهان»، به مطالعه تطبیقی مدل‌های کسب‌وکار و پلتفرم‌های برتر تأمین مالی جمعی در جهان پرداخته‌اند و با انتخاب ۱۰۰ پلتفرم برتر جهان، روند تغییرات انگیزه‌های مشارکت‌کنندگان و همچنین پراکندگی جغرافیایی پلتفرم‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان‌دهنده تغییر رفتار اجتماع است. این پژوهشگران نشان دادند که مشارکت‌کنندگان تمایل دارند تا سرمایه‌گذاری‌های خرد آنها به صورت اثربخش باشد، لذا استقبال از پلتفرم‌های با مدل وام و خرید سهام افزایش یافته است، به طوری که ۸۴ درصد بازار تأمین مالی جمعی در سال ۲۰۱۵ میلادی را مدل وام و سهام به خود اختصاص داده‌اند. این تغییر رفتار اجتماع منجر به تغییر مدل کسب‌وکار پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی از مدل‌های ساده اهدا و پاداش به سمت مدل‌های پیچیده‌تر وام و خرید سهام شده است.

حبیب‌نژاد و سمیع‌زاده (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تأمین مالی جمعی راهی جهت تأمین مالی کارآفرینان بخش تعاون»، به بررسی امکان استفاده از این روش در بخش تعاون پرداخته‌اند و مدلی را نیز در این زمینه برای استفاده بخش تعاون پیشنهاد داده‌اند.

قربانی، حبیب‌نژاد و سمیع‌زاده (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «مروری بر مباحث موجود در تأمین مالی جمعی»، در تعیین اهمیت فاکتورهای مؤثر بر سرمایه‌گذاری در طرح‌های تأمین مالی جمعی با استفاده از شبکه‌های عصبی و با در نظر گرفتن عواملی چون منطقه جغرافیایی طرح ابتکاری، ارزش مشترک بین کارآفرین و افراد، مبلغ اولیه برای سرمایه‌گذاری، مدت زمان بازگشت نتیجه پروژه، میزان و نوع پاداش بازگشتی، اعتماد به کارآفرین، کیفیت طرح پروژه، شبکه اجتماعی را موردسنجش قرار دادند.

در جدول (۳) به بررسی سایر تحقیقات مشابه داخلی پرداخته‌ایم:

جدول (۳): عمده تحقیقات داخلی حوزه تأمین مالی جمعی

نویسندگان	سال مطالعه	ویژگی‌ها و جنبه‌های مؤثر بر تأمین مالی جمعی
رجبی فر و غنبرتهرانی	۱۳۹۵	شناسایی مؤلفه‌های مدل کسب و کار اهدا به منظور تدوین فرایند تأمین مالی
کیایی و سلیمانی	۱۳۹۵	امکان تأمین مالی پروژه‌هایی که دارای منافع عمومی هستند از طریق تأمین مالی جمعی خیرخواهانه
فهیمی و علیقلی‌پور	۱۳۹۵	امکان شبیه‌سازی صندوق‌های نیکوکاری با تأمین مالی جمعی
خانی‌زاد	۱۳۹۴	ایجاد یک طبقه‌بندی مناسب برای شناسایی شکاف بین تئوری‌ها و کاربردهای موضوع تأمین مالی جمعی با بررسی رویکردها و کاربردهای تأمین مالی و...
قربانی، حبیب‌نژاد و سمیع‌زاده	۱۳۹۳	تعیین اهمیت فاکتورهای مؤثر بر سرمایه‌گذاری در طرح‌های تأمین مالی جمعی
پورحسین و باقری سرقرین	۱۳۹۲	بررسی ادبیات موجود در تأمین مالی جمعی و تعاریف و اصطلاحات موجود در آن
مبشراد و غنبرتهرانی	۱۳۹۵	بررسی عوامل مهم در اجرا و پیاده‌سازی مدل تأمین مالی جمعی از طریق روش کدگذاری
آزادرنجبر، چاوشی و منطقی	۱۳۹۵	مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در تأمین مالی موفق
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۵	روش تأمین مالی جمعی جهت کمک به تأمین مالی شرکت‌ها کوچک و متوسط
حبیب‌نژاد و سمیع‌زاده	۱۳۹۳	امکان استفاده از تأمین مالی جمعی در بخش تعاون
زرنندی، افشارپور و عساکره	۱۳۹۴	تطبیق مدل‌های کسب و کار و پلتفرم‌های برتر تأمین مالی جمعی

نویسندگان	سال مطالعه	ویژگی‌ها و جنبه‌های مؤثر بر تأمین مالی جمعی
پورزرندی و شهریاری	۱۳۹۴	مطالعه تطبیقی ابزارهای مالی سرمایه‌گذاری خطرپذیر در بانکهای تجاری کشور
رستمی و دیگران	۱۳۹۲	طراحی اوراق اعتباری بر پایه مالی اسلامی
عباسی	۱۳۹۲	حل مساله تأمین مالی طرح‌های نوآورانه و تضمین موفقیت سرمایه‌گذاری در طرح‌های نوین
حسینی	۱۳۹۳	طراحی مدل تأمین مالی جمعی برای بخش تعاون
حسین نژاد، کرمی	۱۳۹۲	معرفی مدل تامنی مالی جمعی جهت تأمین مالی کارآفرینان بخش تعاون

اصولاً جهت مشارکت تعداد زیادی از افراد برای تأمین مالی نیاز به یک سامانه برخط می‌باشد تا اولاً امکان مشارکت سریع و با تعداد بالای افراد مؤثر باشد و نیازی به حضور فیزیکی نباشد و ثانیاً امکان مشارکت افراد از مکان‌های مختلف جغرافیای مهیا گردد. ضمناً تنها در یک بستر مشخص و واحد می‌توان اطلاعات را برای تعداد زیادی از افراد در آن واحد منتشر کرد و فضایی را جهت نقد و بررسی افراد زیادی شکل داد. در حال حاضر در تأمین مالی جمعی سامانه‌های مختلفی مانند سامانه مدل پیش‌خرید و پاداش، سامانه تأمین مالی استقراضی، سامانه تأمین مالی مشارکتی طرح‌شده است که یکی از سامانه‌های مورداستفاده در تأمین مالی جمعی، سامانه تأمین مالی جمعی خیرخواهانه است که در این مدل، غالباً مشارکت‌کنندگان، منابع مالی را در اختیار مؤسسات خیریه و سایر مراکز خیریه، قرار می‌دهند و یا به اصطلاح اهدا می‌کنند. این مدل سهم کمتری از انواع مدل‌های تأمین مالی جمعی را تشکیل می‌دهد در این نوع تأمین مالی ابتدا برای کمک مالی به افراد صدمه‌دیده و یا جمع‌آوری مبالغی برای اهداف خیرخواهانه مطرح بود اما در حال حاضر به یکی از کانال‌های قوی جهت پیشبرد اهداف غیرانتفاعی تبدیل شده است. بل فلیم، لامبرت و شوایت (۲۰۱۰) ابعاد مختلف مدل اهدا را براساس مؤلفه‌های مدل بررسی کرده‌اند که نتایج آن در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول (۴): ابعاد تأمین مالی مبتنی بر اهدا

ارکان و ابعاد	مفاهیم و بسترها
جنبه‌های اجرایی	قدردانی و تشکر از کمک‌کنندگان ریسک پایین برای سرمایه‌گذاران نهادی ریسک پایین برای سرمایه‌گذاران فردی زمان محدود برای تأمین وجوه.
شروع‌کنندگان	افراد و تیم‌ها را تشکیل می‌دهند. تجربه اجرای پروژه و مطالعات لازم را دارند.
محرک‌های حامیان	انگیزه‌های خیرخواهانه
جنبه‌های تکنولوژیکی	از شبکه‌های اجتماعی به‌وفور استفاده می‌شود. از سامانه‌های اینترنتی استفاده می‌شود. از ابزارهای ارتباطی نوین برای ارتباط با تأمین‌کنندگان و شفافیت اجرا استفاده می‌شود.
نمونه این سامانه‌ها	Experiment.com betterplace.com alteuja.deu

منبع: یافته‌های تحقیق

۲. روش تحقیق

در این تحقیق ابتدا مدل‌های موجود تأمین مالی در جهان از طریق بررسی کتابخانه‌ای و اینترنتی مورد مطالعه قرار گرفت و براساس روش داده بنیاد، مؤلفه‌ها، مقوله‌ها و مفاهیم تحقیق استخراج شد که در نهایت این مقوله‌ها و مؤلفه‌ها تبدیل به شاخص‌ها و سؤالاتی شد که ابعاد مختلف مدل را موردسنجش قرار می‌دهد. استفاده از روش داده‌بنیاد برای شناسایی ابعاد و مؤلفه‌ها و در نهایت تدوین شاخص‌ها مورد استفاده قرار گرفته است؛ این روش بدان جهت استفاده شده تا رویه‌های جمع‌آوری داده‌ها مشتمل بر مصاحبه‌ها، مشاهده‌ها و سایر اطلاعات از هر منبع دیگری را مستندسازی کرده و در راستای استخراج ابعاد مفاهیم مؤلفه‌های مورد نظر به کار گیرد. در مرحله دوم، ضمن شناسایی ابعاد عملیاتی نظیر ابعاد فقهی و اجرایی و قانونی، پرسشنامه تحقیق طراحی شد تا ضمن بررسی ابعاد مختلف مدل روش پیاده‌سازی و شناسایی زیرساخت‌ها و راهکارهای اجرایی کردن مدل را به‌نظر خواهی تعداد بیشتری از خبرگان، کارشناسان و مسئولان بگذارد. در طراحی پرسشنامه در جهت دستیابی به پاسخ سؤالات اصلی تحقیق سؤالاتی طراحی شده که نماینده سؤالات اصلی باشد تا تحقیق را به هدف اصلی خود نزدیک کند در این مرحله اقدام به

طراحی پرسشنامه و بررسی آن با روش آلفای کرونباخ شد از آزمون دوجمله‌ای برای تأیید و یا رد سؤال در خصوص کارکرد و ابعاد مدل و برای بررسی شدت موافقت یا مخالفت از آزمون تی و میانگین استفاده شده است.

۳. قلمرو تحقیق

قلمرو پژوهش از نظر قلمرو موضوعی، مکانی و زمانی به شرح زیر است:

۳-۱. قلمرو مکانی

قلمرو مکانی، کشور جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

۳-۲. جامعه آماری پژوهش

شامل دانشگاه‌های علامه طباطبایی (ره)، تهران، امام صادق علیه‌السلام؛ سازمان بورس و اوراق بهادار، شرکت بورس، بانک توسعه صادرات، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، کارگزاری‌ها و شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاورین سرمایه‌گذاری می‌باشد.

۳-۳. قلمرو زمانی

قلمرو زمانی تحقیق محدود به سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۷ که با استفاده از پرسشنامه و فرم جمع‌آوری اطلاعات، داده‌های موردنظر گردآوری شده است.

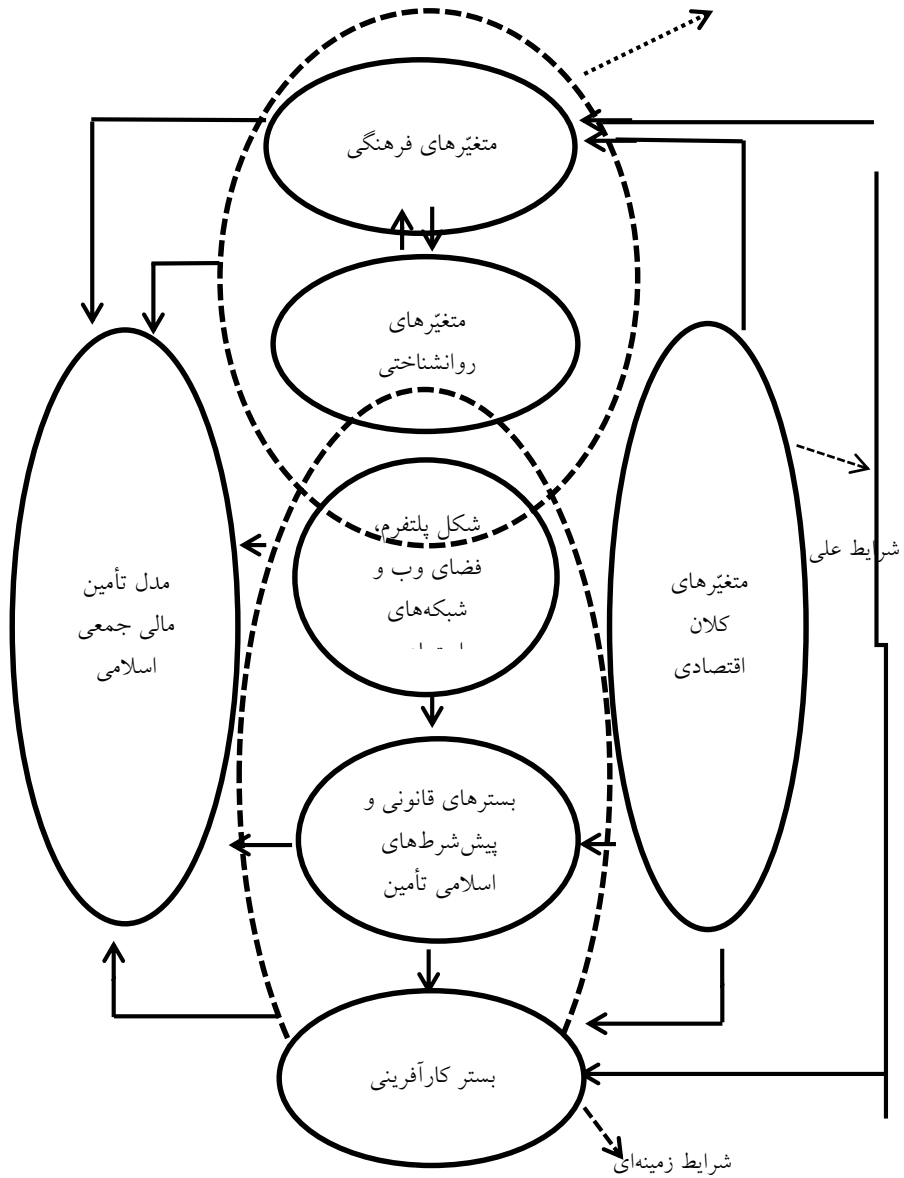
۴. یافته‌های پژوهش

همان‌طور که عنوان شد در تحقیق حاضر با توجه به نبود تحقیقات مشابه قبلی از روش داده‌بنیاد استفاده شده که در آن با توجه به ادبیات تحقیقات اقدام به طراحی پرسشنامه و شاخص‌ها و سؤالاتی گردید و سپس به روش دلفی، عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی انتخاب شد که در ادامه به آنها اشاره شده است.

۴-۱. مدل مفهومی تحقیق

مدل مفهومی تحقیق براساس مطالعات پیشین و بررسی تحقیقات صورت گرفته در حوزه تأمین مالی جمعی تهیه شده و سعی بر آن بوده تا تمامی عوامل تجربی و نظری در کنار یکدیگر در مدلی جامع نشان داده شوند. طبق بررسی‌ها، موفقیت تأمین مالی جمعی، درگرو عوامل روان‌شناختی، تکنولوژیکی، فقهی، متغیرهای کلان و عوامل فرهنگی بوده است. این مدل درنهایت از روش داده‌بنیاد به شاخص‌ها و معیارها و مؤلفه‌های کوچک‌تری تقسیم شده و جهت سنجش در معرض نظرسنجی خبرگان قرار گرفته است.

شرایط مداخله‌گر (انسانی)

شکل (۱): مدل مفهومی تحقیق

منبع: یافته‌های تحقیق

۲-۴. استخراج مفاهیم

مفاهیم تحقیق عمدتاً براساس بررسی مدل‌های موجود تأمین مالی جمعی و بررسی مطالعات و تحقیقات پیشین شکل گرفته است. مهم‌ترین مفاهیم موجود عبارتند از:

جدول (۵): مفاهیم تأمین مالی جمعی

ردیف	نوع متغیر	مفاهیم
۱	روان‌شناختی، فرهنگی	خرد جمعی
۲	واسطه‌ای، قانونی	رابط
۳	روان‌شناختی و فرهنگی	اعتماد
۴	اقتصادی	منابع
۵	اسلامی، قانونی	شرع
۶	انسانی	جمعیت
۷	اقتصادی، کارآفرینی	پروژه
۸	انسانی، اقتصادی	متقاضیان

منبع: یافته‌های تحقیق

۳-۴. ابعاد مفاهیم

ابعاد مفاهیم، موارد کلی هستند که هر یک دارای بخش‌های کوچک‌تر و انتزاعی‌تر هستند، بنابراین با بررسی متون نظری و تحقیقات پیشین برای هر یک از مفاهیم مؤلفه‌های جزئی‌تری در نظر گرفته شده است که خود شامل مقوله‌هایی هستند که براساس کدگذاری باز انتخاب شده‌اند. در جدول (۶) مفاهیم که موارد کلی‌تری هستند همراه مؤلفه‌ها که موارد جزئی‌تری را شامل می‌شوند و از طریق روش کدگذاری باز و براساس ادبیات نظری و تحقیقات پیشین تهیه شده است نشان می‌دهد داده شده‌اند:

جدول (۶): مفاهیم و مؤلفه‌های تأمین مالی جمعی

مفاهیم	مؤلفه‌ها
خرد جمعی	۱. مشارکت ۲. اشتراک نظر ۳. نقد

مفاهیم	مؤلفه‌ها
	۴.ارتباط ۵.بازخورد
رابط	۱.نمابندگی ۲.نظارت ۳.تسهیل ۴.توزیع
اعتماد	۱.نهاد ناظر و مجوز قانونی ۲.عملکرد گذشته ۳.برآورد آینده ۴.امنیت
منابع	۱.مقدار و اندازه ۲.انتقال
شرع	۱.فقه و قوانین
جمعیت	۱.انگیزه ۲.هویت
پروژه	۱.ماهیت ۲.جغرافیا
متقاضیان	۱.انگیزه

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۴. جدول کدگذاری باز و محوری براساس شرایط علی

در گام بعد پس از گردآوری داده‌ها، تحلیل کدگذاری باز روی داده‌ها صورت گرفته است. کدگذاری باز، بخشی از تجزیه و تحلیل است که به نام گذاری، ساخت مفهوم و مقوله‌بندی موضوع تحقیق (فرآیند تأمین مالی جمعی) از طریق تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌پردازد. در کدگذاری باز، داده‌ها به بخش‌های کوچک‌تری تقسیم می‌شود و برای به دست آوردن شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان مورد بررسی قرار می‌گیرند. منظور از تقسیم کردن مفهوم این است که به هر کدام از اتفاقات، رخدادها و توضیحاتی که در داده‌ها وجود دارد، نامی اختصاص داده می‌شود. در مرحله بعد، خود مفاهیم براساس شباهت‌هایشان طبقه‌بندی

می‌شوند که اینکار برای دستیابی به مقوله‌های آن مفاهیم انجام می‌شود (دلخوش، روستایی و یاراحمدی، ۱۳۹۵، ص. ۱۹). در ادامه شاهد کدگذاری باز تحقیق هستیم این کدگذاری در سرفصل‌هایی به شرح ذیل صورت می‌پذیرد.

۴-۵. شرایط علی

شرایط علی رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با پدیده را خلق می‌کنند و تاحدی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. در واقع منظور از شرایط علی، رویدادها یا اتفاقاتی است که بر این پدیده تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شود.

جدول (۷): کدگذاری باز و استخراج شاخص‌های نهایی

شاخص نهایی	کدگذاری باز	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۱. انگیزه خیرخواهانه. ۲. گلریزان، کمک‌های بلاعوض. ۳. پاداش نقدی و غیر نقدی. ۴. امتیازات، اولویت‌های تخصیص داده‌شده. ۵. یادبودها، نمادها. ۶. تحویل به‌موقع پاداش.	۱. انگیزه‌های افراد برای پیوستن به طرح‌های تأمین مالی خیرخواهانه. ۲. موارد قابل قبول جهت ایجاد انگیزه در مشارکت‌کنندگان. ۳. عوامل جانبی ایجاد رضایت و انگیزه در مشارکت‌کنندگان.	انگیزه	جمعیت
۱. ایرانی و غیر ایرانی. ۲. مسلمان و غیرمسلمان. ۳. سطح اجتماعی و فرهنگی افراد.	۱. ملیت افراد متقاضی‌کننده. ۲. مذهب افراد مشارکت‌کننده و متقاضی. ۳. میزان آگاهی و دانش و موقعیت اجتماعی افراد متقاضی	هویت	
۱. نوع متقاضی.	۱. چه کسی متقاضی تأمین مالی است؟	ماهیت	

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدگذاری باز	شاخص نهایی
پروژه و متقاضی		۲. پروژه‌ها چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند تا موردقبول عموم (جهت پروژه‌های خیرخواهانه) قرار بگیرند؟ ۳. پروژه‌های شخصی و یا دارای اولویت‌های شناخته شده دولتی؟	۲. تأثیر پروژه در رفع محرومیت. ۳. دارای اثرات اجتماعی. ۴. ماهیت کارآفرینی. ۵. آزادی زندانیان. ۶. حمایت دولت. ۷. حمایت سایر ارگان‌ها.
	جغرافیا	۱. عوامل جغرافیایی نظیر محل اجرای پروژه، شهرت و اصالت متقاضی و رزومه تیم اجرایی در محل جغرافیایی خود می‌تواند تأثیراتی بر مدل تأمین مالی جمعی و نتایج آن داشته باشد.	۱. محل اجرای پروژه. ۲. محل متقاضی تأمین مالی. ۳. شهرت متقاضی. ۴. رزومه تیم اجرایی پروژه.
منابع	مقدار و اندازه	۱. مبلغی موردنیاز پروژه و اندازه پروژه‌ها مهم است. ۲. نمایش اطلاعات وجوه جمع‌آوری شده برای بازدیدکنندگان مهم است.	۱. دسته‌بندی متقاضیان براساس مبلغ و نوع پروژه. ۲. روش برداشت هر چه به دست آمده یا همه و هیچ. ۳. متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در پروژه بر مبنای مبلغ.
	انتقال	۱. با توجه به تعدد مشارکت‌کنندگان در این روش، نیاز به دسترسی‌های آسان‌تر به امور بانکی جهت مشارکت بیشتر افراد می‌باشد.	۱. روش‌های مجاز پرداخت. ۲. درگاه بانکی.

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدگذاری باز	شاخص نهایی
		۲. گاهاً مبالغ تخصیص داده شده برای هر نفر اندک است، بنابراین تنها روش غیرحضور می تواند راهگشا باشد.	۳. روش های پرداخت آنلاین کدهای دستوری پرداخت.
اعتماد	نهاد ناظر	۱. جهت مشارکت عموم، نیاز به استانداردسازی، مجوز و حضور نهادهای قانون گذاری و ناظر می باشد. ۲. گروه هایی که قانوناً می توانند تأمین مالی جمعی انجام دهند باید از طریق روشی منصفانه تعیین شوند. ۳. جهت ایجاد اعتماد، نیاز با پاسخ گویی، شفافیت و ارائه اطلاعات دقیق می باشد.	۱. مجوز ایجاد درگاه تأمین مالی. ۲. مجوز برداشت منابع یا بازگشت وجوه. ۳. مجوز تعیین گروه های مجاز تأمین مالی. ۴. استانداردهای افشای اطلاعات، ارائه عملکرد و سابقه.
	نماینده	۱. مبالغ باید از طریق یک نماینده به متقاضیان تحویل داده شود.	۱. درگاه پرداخت اختصاصی. ۲. درگاه پرداخت عمومی.
رابط	نظارت	۱. متقاضی برای عموم مردم ناشناخته است. پروژه برای عموم مردم ناشناخته است و آنان دانش کافی در خصوص پروژه ندارند. بعد از واريز وجوه، مردم هیچ دسترسی برای نظارت بر پروژه ندارند.	۱. شرح پروژه. ۲. معرفی متقاضی. ۳. گزارش دهی پس از جمع آوری موفق وجوه.
	دسترسی	۱. متقاضیان و تأمین کنندگان وجوه باید از هر نقطه جغرافیایی به منابع و اطلاعات دسترسی داشته باشند. ۲. قابلیت دسترسی افراد به اطلاعات باید تعیین شود.	۱. دریافت فایل برنامه کسب و کار پروژه. ۲. شیوه روایت و داستان نویسی از پروژه. ۳. حجم اطلاعات

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدگذاری باز	شاخص نهایی
			فاصله جغرافیایی. ۴. متقاضی از سامانه.
	توزیع	۱. متقاضیان تأمین مالی و سرمایه‌گذاران باید بتوانند پروژه‌های دلخواه خود را عریف کنند و یا پروژه‌های دلخواه را برای سرمایه‌گذاری خود انتخاب کنند.	۱. رتبه‌بندی و طبقه‌بندی پروژه‌ها براساس نوع مبلغ. ۲. نوع پروژه. ۳. نوع صنعت. ۴. روش جبران مشارکت. ۵. کارمزد درگاه.

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۶. شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر اگرچه مستقیماً بر روی کارکرد مدل تأثیر ندارد اما برای رسیدن به شرایط نهایی و اجرایی شدن مدل می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد، بر این اساس در این بخش به شرایط مداخله‌گر و کدگذاری آن اشاره شده است:

جدول (۸): کدگذاری باز و مقوله‌های محوری براساس

۱. تعداد افرادی که در پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند، ۲. تعداد افرادی که پروژه را پسندیده‌اند اما سرمایه‌گذاری نکرده‌اند.	۱. مشارکت افراد یکی از مهم‌ترین دلایل موفقیت یک پروژه در تأمین مالی جمعی محسوب می‌شود. ۲. مشارکت افراد علاوه بر سرمایه‌گذاری می‌تواند شامل پسند و عدم پسند پروژه باشد و لزوماً منجر به سرمایه‌گذاری نشود.	مشارکت	خرد جمعی

۱. تعداد اشتراک‌گذاری صفحه پروژه؛ ۲. تعداد اشتراک فیلم و عکس پروژه.	۱. افراد ممکن است نقد و نظری درج نکنند و علاقه خود را با اشتراک اطلاعات پروژه منتشر نمایند.	اشتراک نظر	
۱. تعداد کامنت در هر پروژه؛ ۲. نقد مثبت؛ ۳. نقد منفی؛ ۴. عدم اظهار نظر.	۱. افراد ممکن است سرمایه‌گذاری نبوده و تحلیلگر اقتصادی باشند، باید فضایی برای اظهار نظر و نقد آنها وجود داشته باشد.	نقد	
۱. معرفی پروژه به دوستان؛ ۲. ارتباط با متقاضی؛ ۳. راهنمای سرمایه‌گذاری و اطلاعات بیشتر.	۱. عامل مهم در تأمین مالی جمعی، ارتباط سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران و عموم مردم با یکدیگر می‌باشد. این ارتباطات می‌تواند ارتباط سرمایه‌گذاران با یکدیگر و یا ارتباط آنها با مالک پروژه باشد.	ارتباط	
۱. درصد پروژه‌های موفق هر متقاضی؛ ۲. عملکرد قبلی متقاضیان در پروژه‌های موفق؛ ۳. بررسی ریسک متقاضیان؛ ۱. ریسک متوسط متقاضی؛ ۲. ریسک کم متقاضی؛ ۳. ریسک زیاد متقاضی	۱. بسیاری از سرمایه‌گذاران به بازخوردها و عملکرد قبلی متقاضی توجه می‌کنند. بازخوردها می‌توانند شامل ریسک‌ها هم باشد.	بازخورد	

۴. بررسی ریسک پروژه و برنامه کسب و کار پروژه؛ ۵. ریسک کم متقاضی؛ ۶. ریسک متوسط متقاضی؛ ۷. ریسک زیاد متقاضی.			
۱. بررسی شرط غرر؛ ۲. بررسی شرط ربا؛ ۳. بررسی شرط اکل مال به باطل؛ ۴. بررسی شرط عدم وجود ضرر؛ ۵. درک صحیح طرفین از شرایط معامله.	۱. شروط اصلی معاملات اسلامی باید در معاملات تأمین مالی جمعی بررسی شود.	فقه و قوانین	شرع

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۷. تدوین سؤالات

در این بخش از مطالعه نیازمند آن هستیم که شاخص‌های به دست آمده را به سؤالاتی تبدیل نماییم که این سؤالات، نماینده این شاخص‌ها و اهداف تحقیق در پرسشنامه خبرگان باشد، در جدول (۹) سؤالاتی که براساس شاخص‌های استخراجی تهیه شده‌اند جهت ورود به پرسشنامه ارائه گردیده‌اند.

جدول (۹): سؤالات نهایی و شاخص‌های مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه

سؤالات	شاخص‌ها
۱. آیا تعداد افرادی که در پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند عامل مهمی در مدل تأمین مالی جمعی می‌باشد؟	۱. تعداد افرادی که در پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

سؤالات	شاخص‌ها
۲. نشان دادن لحظه‌ای تعداد افراد مشارکت‌کننده در بهبود مدل تأمین مالی جمعی مؤثر است؟ ۳. نشان دادن تعداد افرادی که پروژه را پسندیده‌اند اما سرمایه‌گذاری نکرده‌اند ضرورت دارد؟	۲. تعداد افرادی که پروژه را پسندیده‌اند اما سرمایه‌گذاری نکرده‌اند.
۱. آیا تعداد اشتراک موضوع پروژه در شبکه‌های اجتماعی عامل تعیین‌کننده‌ای در تأمین مالی جمعی است؟ ۲. آیا تعداد اشتراک تصاویر، فیلم و عکس پروژه در شبکه‌های اجتماعی عامل تعیین‌کننده‌ای در تأمین مالی جمعی است؟	۱. تعداد اشتراک‌گذاری صفحه پروژه. ۲. تعداد اشتراک فیلم و عکس پروژه.
۱. آیا تعداد کامنت، توضیح و مقالات منتشرشده پیرامون پروژه متقاضی تأمین مالی عامل مهمی تلقی می‌شود؟ ۲. آیا موافق نشان دادن تعداد نقدهای مثبت، منفی برای هر پروژه و نقدهای صورت گرفته هستید؟	۱. تعداد کامنت در هر پروژه. ۲. نقد مثبت. ۳. نقد منفی. ۴. عدم اظهار نظر.
۱. آیا قابلیت به اشتراک‌گذاری موضوع پروژه در تأمین مالی جمعی اهمیت دارد؟ ۲. آیا با مشارکت نهادها و سازمان‌های حمایتی نظیر بنیاد برکت و بهزیستی در تأمین مالی جمعی موافقید؟ ۳. آیا با قابلیت اشتراک مستقیم سامانه تأمین مالی برای پروژه‌ها و یا نقدها و کامنت‌ها در شبکه‌های اجتماعی موافقید؟ ۴. آیا با قابلیت ارتباط مستقیم با متقاضی در سامانه موافق هستید؟	۱. معرفی پروژه به دوستان. ۲. ارتباط با متقاضی. ۳. راهنمای سرمایه‌گذاری و اطلاعات بیشتر.

سؤالات	شاخص‌ها
۱. آیا با آگاهی سرمایه‌گذاران از درصد پروژه‌های موفق قبلی موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا با رتبه‌بندی افراد متقاضی تأمین مالی جمعی به صورت ریسک کم، ریسک متوسط و ریسک زیاد موافقت می‌کنید؟ ۳. آیا با افشای برنامه کسب‌وکار متقاضیان تأمین مالی موافقت می‌کنید؟ ۴. آیا با رتبه‌بندی پروژه تأمین مالی به صورت ریسک کم، ریسک متوسط و ریسک زیاد موافقت می‌کنید؟ ۵. آیا با نشان دادن عملکرد قبلی متقاضی (در صورت وجود) در سامانه تأمین مالی جمعی موافقت می‌کنید؟	۱. درصد پروژه‌های موفق هر متقاضی. ۲. عملکرد قبلی متقاضیان در پروژه‌های موفق. ۳. بررسی ریسک متقاضیان. ۴. ریسک متوسط متقاضی. ۵. ریسک کم متقاضی. ۶. ریسک زیاد متقاضی. ۷. بررسی ریسک پروژه و برنامه کسب‌وکار پروژه. ۸. ریسک کم متقاضی. ۹. ریسک متوسط متقاضی. ۱۰. ریسک زیاد متقاضی.
۱. آیا با درگاه پرداخت و حساب مستقل برای هر پروژه موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا با جمع‌آوری وجوه در یک حساب به نام سامانه و سپس توزیع آن بین متقاضیان موافقت می‌کنید؟	۱. درگاه پرداخت اختصاصی. ۲. درگاه پرداخت عمومی.
۱. آیا با وجود یک پروفایل مشخص برای معرفی پروژه و مشخصات آن و مشخصات متقاضی و سوابق و عملکرد وی موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا با گزارش‌دهی متقاضی و نظارت سامانه پس از جمع‌آوری وجوه موافقت می‌کنید؟	۱. شرح پروژه. ۲. معرفی متقاضی. ۳. گزارش‌دهی پس از جمع‌آوری موفق وجوه.
۱. به نظر شما امکان دریافت مشخصات پروژه و ارتباط با متقاضیان تأمین مالی در بستر شبکه اجتماعی درون سامانه در تأمین مالی جمعی اهمیت دارد؟	۱. دریافت فایل برنامه کسب‌وکار پروژه. ۲. شیوه روایت و داستان‌نویسی از پروژه. ۳. حجم اطلاعات. ۴. فاصله جغرافیایی متقاضی از سامانه.

سؤالات	شاخص‌ها
۲. به نظر شما شیوه روایت و داستان‌نویسی و یا تهیه کلیپ از پروژه و یا اهداف آن در تأمین مالی جمعی پروژه مؤثر است؟ ۳. به نظر شما فاصله جغرافیایی سرمایه‌گذاران از محل سامانه تأمین مالی در تأمین مالی جمعی اثرگذار است؟ ۴. آیا فاصله جغرافیایی سرمایه‌گذاران از محل سامانه تأمین مالی در تأمین مالی جمعی در موفقیت تأمین مالی جمعی اثر مستقیم دارد؟ ۵. آیا موفقیت پروژه با حجم اطلاعات افشاشده ارتباط مستقیم دارد؟	
۱. آیا ایجاد طبقه‌بندی پروژه‌ها از منظر مبلغ، ماهیت پروژه، ماهیت صنعت در موفقیت سامانه تأمین مالی اهمیت دارد؟ ۲. آیا شیوه جبران مشارکت و سرمایه‌گذاری افراد در تأمین مالی جمعی پروژه‌ها در موفقیت مدل تأمین مالی جمعی اثر مستقیم دارد؟ ۳. آیا کیفیت کلیپ‌ها، عکس‌ها و میزان افشای اطلاعات بر موفقیت تأمین مالی جمعی اثر مستقیم دارد؟	۱. رتبه‌بندی و طبقه‌بندی پروژه‌ها براساس نوع مبلغ. ۲. نوع پروژه. ۳. نوع صنعت. ۴. روش جبران مشارکت. ۵. کارمزد درگاه. ۶. کیفیت فیلم و عکس پروژه.
۱. آیا با ارائه مجوز رسمی به سامانه‌های تأمین مالی جمعی موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا سازمان بورس را نهاد مناسبی به‌عنوان نهاد ناظر بازار تأمین جمعی مناسب ارزیابی می‌کنید؟ ۳. آیا بانک مرکزی را به‌عنوان نهاد ناظر بازار تأمین مالی جمعی مناسب می‌دانید؟	۱. مجوز ایجاد درگاه تأمین مالی، ۲. مجوز برداشت منابع یا بازگشت وجوه. ۳. مجوز تعیین گروه‌های مجاز تأمین مالی.

سؤالات	شاخص‌ها
۴. آیا با مجزا بودن نهاد ناظر و صاحبان سامانه موافق هستید؟ ۵. آیا با ارائه حداقل ضوابط قابل قبول و دستورالعمل برای فعالیت سامانه‌های تأمین مالی جمعی موافق هستید؟	۴. استانداردهای افشای اطلاعات، ارائه عملکرد و سابقه.
۱. آیا با ارائه موفق‌ترین پروژه‌ها در صفحه اول سامانه موافق هستید؟ ۲. آیا با ارائه کمترین و بیشترین مبالغ تأمین مالی شده براساس نوع پروژه موافق هستید؟ ۳. آیا با آمار تفکیکی براساس مبالغ تأمین مالی شده، محل جغرافیایی پروژه‌ها و محل جغرافیایی سرمایه‌گذاران موافق هستید؟	۱. آمار درصد پروژه‌های موفق. ۲. بیشترین و کمترین مبالغ تأمین مالی شده. ۳. زمان باقیمانده از پنجره تأمین مالی. ۴. تعداد پروژه‌های موفق. ۵. کل مبلغ تأمین مالی شده و آمار تفکیکی.
۱. به نظر شما تا چه اندازه به مجوزهای رسمی برای هر پروژه نیاز است؟ ۲. آیا پروژه‌های خیرخواهانه باید تحت نظر یک سازمان، ارگان، انجمن و یا NGO در سامانه تعریف شود؟	۱. برآورد مبلغ موردنیاز، تأییدیه کارشناسان، مجوزهای فنی، برآورد بازپرداخت‌ها و گزارش‌ها، نرخ بازگشت سرمایه.
۱. آیا با حداقل ضوابط امنیتی برای سامانه‌های تأمین مالی موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا نهادهای مالی باید امنیت سامانه را عهده‌دار باشند؟ ۳. آیا سازمان بورس باید امنیت سامانه را طراحی و اجرا کند؟	۱. فایروال. ۲. پروتکل‌های امنیتی سامانه. ۳. سرورها و پشتیبانی ستادی سامانه.
۱. آیا با روش همه و یا هیچ در پروژه‌های خیرخواهانه تأمین مالی جمعی موافقت می‌کنید؟	۱. دسته‌بندی متقاضیان براساس مبلغ و نوع پروژه.

سؤالات	شاخص‌ها
۲. آیا با روش هرچه به‌دست آمده در پروژه‌های خیرخواهانه تأمین مالی جمعی موافقت می‌کنید؟ ۳. آیا با نشان دادن متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در نمایه پروژه‌ها موافقت می‌کنید؟	۲. روش برداشت هرچه به‌دست آمده یا همه و هیچ. ۳. متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در پروژه بر مبنای مبلغ.
۱. آیا با روش‌های پرداخت درون برنامه‌ای و یا کلیدهای میان‌بر پرداخت از درون سایر برنامه‌ها، خودپردازه‌های بانک و کدهای پرداخت مستقیم برای هر پروژه موافقت می‌کنید؟	۱. روش‌های مجاز پرداخت. ۲. درگاه بانکی. ۳. روش‌های پرداخت آنلاین. ۴. کدهای دستوری پرداخت.
۱. آیا به نظر شما در تأمین مالی جمعی موضوع غرر وجود دارد؟ ۲. آیا به نظر شما در تأمین مالی جمعی اکل مال به باطل وجود دارد؟ ۳. آیا به نظر شما در پروژه‌های خیرخواهانه امکان ضرر برای افراد وجود دارد؟ ۴. به نظر شما آیا در پروژه‌های خیرخواهانه تأمین مالی ربا وجود دارد؟ ۵. به نظر شما آیا در تأمین مالی جمعی طرفین معامله درک صحیحی از پروژه و محل سرمایه‌گذاری و انتظارات متقابل دارند؟	۱. بررسی شرط غرر. ۲. بررسی شرط ربا. ۳. بررسی شرط اکل مال به باطل. ۴. بررسی شرط عدم وجود ضرر. ۵. درک صحیح طرفین از شرایط معامله.
۱. آیا با پرداخت‌های بلاعوض در تأمین مالی جمعی خیرخواهانه موافقت می‌کنید؟ ۲. آیا موافقت با اعطای برخی پاداش‌های غیرنقدی به افراد مشارکت‌کننده در پروژه‌های خیرخواهانه هستید؟ ۳. آیا با استفاده از تأمین مالی جمعی در آزادی زندانیان غیرعمد موافقت می‌کنید؟	۱. انگیزه خیرخواهانه. ۲. گلریزان، کمک‌های بلاعوض. ۳. پاداش نقدی و غیرنقدی. ۴. امتیازات، اولویت‌های تخصیص داده شده. ۵. یادبودها، نمادها. ۶. تحویل به موقع پاداش.

سؤالات	شاخص‌ها
۴. آیا نمادها یادبودها و تحویل به موقع پاداش در موفقیت تأمین مالی جمعی خیرخواهانه مؤثر است؟ ۵. آیا تحویل به موقع پاداش در موفقیت تأمین مالی جمعی مؤثر است؟	
۱. آیا تعیین ملیت افراد متقاضی در موفقیت تأمین مالی جمعی مؤثر است؟ ۲. آیا ملیت افراد سرمایه‌گذار در موفقیت مدل تأمین مالی جمعی مؤثر است؟ ۳. آیا سطح تحصیلات افراد با موفقیت تأمین مالی جمعی ارتباط مستقیم دارد؟ ۴. آیا سطح درآمدی سرمایه‌گذاران بر موفقیت تأمین مالی پروژه‌های خیرخواهانه تأثیر مستقیم دارد؟	۱. ایرانی و غیرایرانی. ۲. مسلمان و غیرمسلمان. ۳. سطح اجتماعی و فرهنگی افراد.
۱. آیا پروژه‌های دارای اثر رفع محرومیت مناسب تأمین مالی جمعی خیرخواهانه هستند؟ ۲. آیا پروژه‌های دارای اثرات اجتماعی مانند ساخت مدرسه را مناسب تأمین مالی جمعی خیرخواهانه می‌دانید؟ ۳. آیا پروژه‌های کارآفرینی و اشتغال‌زا را مناسب تأمین مالی جمعی خیرخواهانه می‌دانید؟ ۴. آیا پروژه‌های خیرخواهانه در خصوص آزادی زندانیان غیرعمد را مناسب تأمین مالی جمعی خیرخواهانه می‌دانید؟ ۵. آیا موافق حضور ارگان‌ها و سازمان‌ها به‌عنوان اسپانسر در پروژه‌های خیرخواهانه تأمین مالی جمعی می‌باشید؟	۱. نوع متقاضی. ۲. تأثیر پروژه در رفع محرومیت. ۳. دارای اثرات اجتماعی. ۴. ماهیت کارآفرینی. ۵. آزادی زندانیان. ۶. حمایت دولت. ۷. حمایت سایر ارگان‌ها.

سؤالات	شاخص‌ها
۱. آیا محل اجرای پروژه بر موفقیت تأمین مالی جمعی تأثیر دارد؟ ۲. آیا محل اجرای پروژه با موفقیت تأمین مالی ارتباط مستقیم دارد؟ ۳. آیا رزومه متقاضیان و شهرت آنها در موفقیت تأمین مالی جمعی ارتباط مستقیم دارد؟	۱. محل اجرای پروژه، محل متقاضی تأمین مالی، شهرت متقاضی، رزومه تیم اجرایی پروژه.

منبع: یافته‌های تحقیق

در دور اول براساس مطالعات پیشین شاخص‌ها و سؤالات طراحی شده و به صورت پرسشنامه بلی و خیر بین خبرگان توزیع گردید و حدود ۹۸ پاسخ دریافت شد. در ادامه تعدادی از شاخص‌هایی که مناسب تشخیص داده نشد، حذف شدند. سپس سؤالات شاخص‌های منتخب نیز بین خبرگان توزیع شد تا مناسب بودن سؤالات نیز مورد ارزیابی قرار گیرد و در واقع تعدادی از سؤالات نامناسب که متناسب با شاخص‌ها نبودند حذف شدند. شاخص‌ها و سؤالات باقیمانده با استفاده از طیف لیکرت در پرسشنامه‌ای جداگانه طراحی شد و برای عموم پاسخ‌دهنده‌ها ارسال شد. در ادامه این دو بخش شرح داده شده‌اند.

۴-۷-۱. بخش اول: شاخص‌ها

از مجموع ۵۱ شاخص پیش‌بینی شده در مرحله اول حدود ۱۰ شاخص نتوانستند نظر مساعد (بیش از ۵۰ درصد) از رأی خبرگان را به دست آورند، و بنابراین حذف گردیدند و سؤالاتی هم در خصوص این شاخص‌ها مطرح نشد. در مرحله دوم، سؤالاتی در خصوص شاخص‌هایی که از نظر خبرگان مناسب بودند مطرح شد و برای هر شاخص تعدادی سؤال طراحی شد و مناسب بودن سؤالات هر شاخص نیز توسط خبرگان بررسی شد که در ادامه نتایج آن ارائه شده است. در این مرحله تمامی ۵۶ سؤال طراحی شده توسط خبرگان جهت قرار گرفتن در پرسشنامه تأیید شد.

۴-۷-۲. بخش دوم، قسمت اول: سؤالات شاخص‌های بااهمیت بالاتر از متوسط

در جدول (۹) محاسبات مربوط به آزمون میانگین تک‌نمونه‌ای از جمله محاسبه مقادیر آماره آزمون برای ۳۲ سؤال از ۴۸ سؤال مطرح شده در پرسشنامه، ارائه شده است، مقادیر آماره آزمون برای این گروه از سؤالات بیشتر از مقدار بحرانی ۱/۶۴ به دست آمده است؛ یعنی در این موارد میزان اهمیت شاخص مطرح شده بیشتر از حد متوسط بوده است. لازم به ذکر است هر چه مقدار آماره آزمون بالاتر باشد نشانگر اهمیت بالاتر برای شاخص (سؤال) مزبور است. در جدول (۹) شاخص‌ها به ترتیب اهمیت (مقدار آماره آزمون) مرتب شده است.

۴-۷-۳. بخش دوم، قسمت دوم: شاخص‌های بااهمیت کمتر از متوسط

در ادامه مقادیر آماره آزمون برای ۱۶ سؤال از ۴۸ سؤال مطرح شده در پرسشنامه که کمتر از مقدار بحرانی ۱/۶۴ داشته‌اند محاسبه و ارائه شده است، در این موارد میزان اهمیت شاخص مطرح شده کمتر از حد متوسط بوده است؛ به عبارتی از نظر پاسخ‌گویان شاخص‌های مطرح شده دارای اهمیت کمتری بوده و قابل حذف یا اصلاح هستند. با توجه به نتیجه روش دلفی در نهایت شش بعد به‌عنوان عوامل اصلی تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی مشخص شد که در جدول (۱۰) این ابعاد به‌علاوه جزئیات مربوط به آن نشان داده شده است.

جدول (۱۰): ابعاد و جزئیات تأییدشده مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه

ابعاد تأمین مالی	جزئیات تأییدشده
خرد جمعی	میزان مشارکت افراد در هر پروژه
	امکان ارتباط با متقاضی یا سایرین
	عملکرد قبلی متقاضیان و درصد پروژه‌های موفقشان برای عموم قابل مشاهده باشد.
	شرح پروژه و وضعیت پیشرفت پروژه
	دریافت فایل برنامه کسب‌وکار پروژه

ابعاد تأمین مالی	جزئیات تأیید شده
خرد جمعی	مجوز ایجاد درگاه تأمین مالی
	مجوز برداشت منابع یا بازگشت وجوه
	مجوز تعیین گروه‌های مجاز تأمین مالی
	استانداردهای افشای اطلاعات، ارائه عملکرد و سابقه
اعتماد	آمار درصد پروژه‌های موفق
	بیشترین و کمترین مبلغ تأمین مالی شده
	زمان باقیمانده از پنجره تأمین مالی
	تعداد پروژه‌های موفق
منابع	کل مبلغ تأمین مالی شده و آمار تفکیکی
	دسته‌بندی متقاضیان براساس مبلغ و نوع پروژه
	روش برداشت هر چه به‌دست آمده
	متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در پروژه بر مبنای مبلغ
شرع	فاقد شرط ضرر، غرر، ربا، ابهام در شرایط معامله باشد
	انگیزه خیرخواهانه
جمعیت	گلریزان، کمک‌های بلاعوض
	پاداش نقدی و غیرنقدی
	امتیازات و اولویت‌های تخصیص داده‌شده
	تحویل به‌موقع پاداش
	سطوح اجتماعی و فرهنگی افراد
پروژه و متقاضی	نوع متقاضی
	تأثیرپذیری در رفع محرومیت
	دارای اثرات اجتماعی
	ماهیت کارآفرینی

ابعاد تأمین مالی	جزئیات تأیید شده
	آزادی زندانیان
	حمایت دولت

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در این تحقیق ما به دنبال عوامل تأثیرگذار بر تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در کشور و خاستگاه انسانی، قانونی و شرعی آن بودیم، همچنین مصداق‌های عملی این عوامل نیز در نهایت شناسایی شدند، بدین منظور با توجه به بررسی تمامی ابعاد مهم تأمین مالی جمعی خیرخواهانه بعد اصلی به همراه جزئیات شامل خرد جمعی، اعتماد، منابع، شرع، جمعیت، پروژه و متقاضی از متون تحقیق استخراج و در نهایت مورد تأیید نخبگان قرار گرفت. جزئیات تأیید شده **خرد جمعی** و مصداق‌ها و عوامل مهم آن در تأمین مالی جمعی عبارتند از: میزان مشارکت افراد در هر پروژه، امکان ارتباط با متقاضی یا سایرین، عملکرد قبلی متقاضیان و قابلیت مشاهده درصد پروژه‌های موفق شرح پروژه و وضعیت پیشرفت پروژه، دریافت فایل برنامه کسب و کار پروژه، روش جبران مشارکت، مجوز ایجاد درگاه تأمین مالی، مجوز ایجاد درگاه تأمین مالی، مجوز برداشت منابع یا بازگشت وجوه، مجوز تعیین گروه‌های مجاز تأمین مالی و استانداردهای افشای اطلاعات، ارائه عملکرد و سابقه. در بعد **اعتماد** عوامل و جنبه‌های مختلف تأیید شدند، از جمله: درصد پروژه‌های موفق، بیشترین و کمترین مبلغ تأمین مالی شده، زمان باقیمانده از پنجره تأمین مالی، تعداد پروژه‌های موفق و کل مبلغ تأمین مالی شده و آمار تفکیکی.

در بعد **منابع** مواردی تعیین شدند، از جمله: دسته‌بندی متقاضیان بر اساس مبلغ و نوع پروژه، روش برداشت هر چه به دست آمده و متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در پروژه بر مبنای مبلغ.

در بعد **شرع**، شروط عدم ضرر، غرر، ربا و ابهام در شرایط معامله تأمین مالی جمعی رد شد و بدین معنی که این‌گونه تأمین مالی فاقد این شرایط هستند و با قوانین شرع مطابقت دارند.

پنجمین بعد تأمین مالی جمعی جمعیت است که در این بُعد نیز عوامل انگیزه‌های خیرخواهانه، گلریزان، کمک‌های بلاعوض، پاداش نقدی و غیرنقدی، امتیازات و اولویت‌های تخصیص داده‌شده، تحویل به‌موقع پاداش و سطوح اجتماعی و فرهنگی افراد مورد تأیید قرار گرفت.

بعد ششم مهم، تأثیرگذاری در تأمین مالی جمعی پروژه و متقاضی است که ابعاد تأییدشده آن نوع متقاضی، تأثیرپذیری در رفع محرومیت، دارای اثرات اجتماعی، ماهیت کارآفرینی، آزادی زندانیان و حمایت دولت مهم‌ترین جزئیات آن است.

با نگاهی به جزئیات تأییدشده مدل می‌توان به نتایج مهمی رسید. عمده تمرکز مدل باید بر سازوکار خرد جمعی استوار باشد. ابعاد و مؤلفه‌های دیگر به‌نوعی تضمین کارکرد خرد جمعی را موجب می‌شود. از نظر نخبگان خرد جمعی زمانی امکان‌پذیر می‌شود که امکان ارتباط مشارکت‌کنندگان در تأمین مالی و صاحبان پروژه امکان‌پذیر باشد. خرد جمعی در سایه استانداردهای برای افشای اطلاعات برای عموم مردم حاصل می‌شود. تمامی افراد مشارکت‌کننده باید اطلاعات یکسانی را از وضعیت فعلی پروژه و متقاضی تأمین مالی داشته باشند تا براساس اطلاعات واحد بتوانند بهترین تصمیم را بر مبنای خرد جمعی بگیرند. برای اینکه سازوکار تأمین مالی جمعی کارکرد مناسبی داشته باشد باید تمامی بازیگران این مدل به سیستم تأمین مالی جمعی اعتماد داشته باشند. با توجه به اینکه تأمین مالی جمعی از طریق اینترنت صورت می‌پذیرد و افراد یکدیگر را به‌صورت حضوری ملاقات نمی‌کنند، بنابراین عنصر اعتماد بین مشارکت‌کنندگان یکی از کلیدی‌ترین نقش‌ها را در این مدل ایفا می‌کند؛ افراد باید به درگاه بانکی تأمین مالی اعتماد کنند، زیرا اطلاعات بانکی و پرداخت شخصی را وارد می‌نمایند مجوزهای برداشت منابع و مبالغ مشخص باید از قبل تعیین شده باشد. باید گزارش‌های شفاف از عملکرد متقاضیان تأمین مالی و وضعیت پروژه ارائه گردد. عامل مهم دیگر نحوه دسته‌بندی پروژه‌ها و امکان تفکیک پروژه‌های تأمین مالی شده براساس نوع پروژه و مبلغ موردنیاز است، همچنین انتشار آمارهای از متوسط سرمایه‌گذاری هر نفر در هر پروژه می‌تواند به نتیجه‌گیری بهتر افراد از روند تأمین مالی پروژه کمک کند. عامل مهم بعدی تطبیق مدل تأمین مالی با شرع می‌باشد، که با توجه به پرسش از نخبگان هیچ‌یک از نخبگان مدل تأمین مالی جمعی را

مخالف شرع ندانستند؛ در این پرسش‌ها شروط ضرر و ضرار، غرر و ربا و ابهام در شرایط معامله مطرح شده که طبق نظر خبرگان مدل تأمین مالی جمعی فاقد هرگونه ابهام از این نظر است. بنابراین امکان مشارکت آحاد مردم (اعم از مسلمان و غیرمسلمان) در این مدل مهیا است، عامل مهم بعدی پدیده جمعیت است؛ جمعیت افرادی هستند که در پروژه سرمایه‌گذاری می‌کنند و مبالغی را جهت تأمین مالی پروژه مطرح شده اختصاص می‌دهند، در تأمین مالی جمعی خیرخواهانه عامل انگیزه عاملی مهم می‌باشد. عمده افراد انگیزه خیرخواهانه و بشردوستانه و انسان دوستانه دارند. بنابراین به دنبال دریافت بازدهی از سرمایه‌گذاری خود و یا کمک خود در این پروژه نیستند. پروژه‌هایی مانند گلریزان، کمک‌های بلاعوض و مواردی از این دست می‌توانند در این مدل تأمین مالی شوند. پاداش‌ها می‌توانند نقدی و یا غیرنقدی باشند، مواردی نظیر لوح‌ها یادبودها و نظایر آن. در مدل‌هایی که به مشارکت‌کنندگان پاداش پرداخت می‌شود، تحویل به‌موقع این پاداش بسیار مهم است. در برخی مدل‌ها اولویت‌های و یا امتیازاتی به مشارکت‌کنندگان پرداخت شود، از نظر خبرگان اعطای این امتیازات یادبودها و اولویت‌های ذکر شده می‌تواند به موفقیت مدل تأمین مالی جمعی خیرخواهانه کمک نماید. اصولاً نوع متقاضی عامل مهمی در مدل تأمین مالی جمعی می‌باشد اینکه متقاضی حقیقی و یا حقوقی باشد یا اینکه از چه سابقه‌ای برخوردار است می‌تواند بر تأمین مالی جمعی و مدل تأمین مالی جمعی تأثیرگذار باشد؛ اگر این پروژه بتواند بر رفع محرومیت یک منطقه جغرافیایی و یا یک قشر خاصی تأثیرگذار باشد موفقیت آن بیشتر خواهد شد؛ اگر پروژه دارای اثرات اجتماعی باشد و نتایج آن برای قشر وسیعی از جامعه مثبت باشد احتمال مشارکت تعداد بیشتری از افراد در پروژه را موجب خواهد شد، همچنین در صورتی که پروژه علاوه بر اثرات خیرخواهانه ماهیت کارآفرینی نیز داشته باشد و به رفع محرومیت کمک باید مورد توجه خواهد بود. پروژه‌هایی که می‌توانند در این مدل‌ها مورد استفاده قرار بگیرند، طیف وسیع‌تری را دارند و اهداف خیرخواهانه بیشتری را شامل می‌شود، نظیر حمایت از زندانیان و آزادی آنها و پروژه‌هایی که اثرات اجتماعی بیشتری دارند. بررسی همه‌جانبه موضوع تأمین مالی جمعی خیرخواهانه از جمله در نظر گرفتن ابعاد ساختاری، شرعی و انسانی از مهم‌ترین ویژگی‌های این تحقیق به‌شمار می‌رود، در عین حال این تحقیق به

جزئیات و مصداق‌های عملی مدل نیز پرداخته است و از این حیث مؤلفه‌های کلان و خرد مدل تأمین مالی جمعی را مورد بررسی قرار داده است. نتایج این تحقیق مسیر روشنی را در توجه به مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در تأمین مالی جمعی خیرخواهانه و کاربردی کردن آن قرار می‌دهد. تحلیل‌گران، پژوهشگران و مجریان طرح‌های تأمین مالی جمعی، می‌توانند از جزئیات تأییدشده مدل در طراحی این سکوها (پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی) استفاده نمایند و مهم‌ترین عوامل و جزئیات این مدل‌های را در طراحی تأمین مالی جمعی خیرخواهانه مدنظر قرار دهند. این عوامل از رویکردهای کلان جمعیتی و فرهنگی تا جزئیات مدل و عوامل مؤثر بر موفقیت مدل را در بر گرفته است و به‌عنوان یک سند مهم می‌تواند در موفقیت پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی مور توجه قرار گیرد. نهاد ناظر و متولی تأمین مالی جمعی می‌تواند جزئیات تأییدشده این مدل را در تعیین دستورالعمل تشکیل بازار تأمین مالی جمعی خیرخواهانه مورداستفاده قرار دهد. سازمان‌هایی نظیر بهزیستی، بنیادهای خیریه و سازمان‌های غیردولتی می‌توانند از مصداق‌های تأییدشده مدل جهت استفاده از در امور خیریه بهره‌برداری نمایند و سامانه‌های خود را مطابق با جزئیات تأییدشده تدوین نمایند. در پایان پیشنهاد می‌شود علاقه‌مندان محترم نسبت به بررسی موضوعات زیر در تحقیقات خود در حوزه تأمین مالی جمعی اقدام نمایند. مواردی نظیر: بررسی امکان‌سنجی استفاده از تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در تأمین طرح‌های خیرخواهانه در مقیاس‌های مختلف، بررسی امکان ترکیب روش‌های تأمین مالی جمعی با سایر روش‌های تأمین مالی سنتی نظیر وام و بدهی، امکان مشارکت صندوق‌های نیکوکاری در تأمین مالی طرح‌های خیرخواهانه و امکان مشارکت افراد به‌صورت هم‌زمان در این دو روش، امکان‌سنجی ایجاد تابلوی مجزا برای تأمین مالی جمعی خیرخواهانه و ایجاد سازوکار ورود سرمایه‌گذاران در این پروژه‌ها، از جمله مواردی است که می‌تواند افق‌های جدیدی را در حوزه تأمین مالی جمعی خیرخواهانه کشور موجب شود.

یادداشت‌ها

1. Belleflamme, Lambert & Schwienbacher
2. Crowd Sourcing
3. Outsourcing
4. Surowiecki

5. Open-Source Software Projects
6. Globalgiving.org
7. Epicstep.com
8. Meyskens & Bird
9. Cholakova & Clarysse
10. Saxton & Wang
11. Meyer
12. Mollick & Kuppuswamy
13. Yao & Zhang
14. Burtch, Jentzsch & Frey
15. Lin
16. Mollick
17. Ahlers
18. Beaulieu & Sarker
19. Althoff & Leskove
20. Scholz

کتابنامه

- آزادرنجبر، رضا و چاوشی، سیدکاظم و منطقی، خسرو (۱۳۹۵). مدلسازی تأمین مالی جمعی موفق: مطالعه موردی در ایران، تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در مدیریت، حسابداری و اقتصاد.
- آزادرنجبر، رضا؛ چاوشی، سیدکاظم؛ و منطقی، خسرو (۱۳۹۵). مدلسازی تأمین مالی جمعی موفق؛ مطالعه موردی در ایران، تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در مدیریت، حسابداری و اقتصاد.
- پورحسین، مسلم؛ و باقری سرقین، رضا (۱۳۹۲). تأمین مالی جمعی مرز جدید تأمین مالی در کارآفرینی. تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی حماسه سیاسی (با رویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری).
- پورزندی، محمدابراهیم؛ شهرياری، مجید (۱۳۹۴). مطالعه تطبیقی ابزارهای مالی سرمایه‌گذاری خطرپذیر در بانک‌های تجاری کشور. فصلنامه دانش سرمایه‌گذاری، ۴(۱۵)، ۱۵۷-۱۶۶.
- تأمین سرمایه آرمان (۱۳۹۳). نگاهی اجمالی به مدل‌های تأمین مالی جمعی و کاربرد آن در تأمین مالی طرح‌های کارآفرینی.
- حسینی، حسین (۱۳۹۳). تأمین مالی جمعی. تهران: چهارمین کنفرانس بین‌المللی توسعه نظام تأمین مالی در ایران.

حسین نژاد، مهدی (۱۳۹۲). تأمین مالی جمعی راهی جهت تأمین مالی کارآفرینان بخش تعاون. خانی‌زاد، رحیم (۱۳۹۴)، تأمین مالی جمعی، ابزار نوین تأمین مالی در بستر شبکه‌های اجتماعی در خدمت کارآفرینی و نوآوری، تهران: دومین کنفرانس بین‌المللی ابزار و تکنیک‌های مدیریت.

حبیب‌نژاد، حامد؛ و سمیع‌زاده، رضا (۱۳۹۳). مطالعه تحقیقی در تعیین اهمیت فاکتورهای مؤثر بر سرمایه‌گذاری در طرح‌های تأمین مالی جمعی با استفاده از شبکه عصبی. تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی ابزار و تکنیک‌های مدیریت.

دفتر توسعه کارآفرینی (۱۳۹۳). طراحی شیوه‌های مختلف تأمین مالی مردم‌نهاد کارآفرینی. دلخوش، حسن؛ روستایی، رسول؛ و یاراحمدی، علی (۱۳۹۵). کدگذاری شبکه Network Coding. قم: دومین کنفرانس بین‌المللی یافته‌های نوین علوم و تکنولوژی.

رستمی، علی؛ رنجبرفلاح، محمدرضا؛ خادم‌الحسینی اردکانی، مجید؛ حبیبی محمدحسن؛ جمالی نیشابور، علی؛ علی محمدی، میثم (۱۳۹۲). اوراق اعتباری؛ امکان‌سنجی فقهی، اقتصادی و کاربردی جهت مشارکت سطح خرد اقتصاد در بهبود ریسک اعتباری بانک‌ها. رجبی‌فر، سعیده؛ و غنبرتهرانی، نسیم (۱۳۹۳). شناسایی مؤلفه‌های مدل کسب‌وکار اهدا به‌منظور تدوین فرآیند تأمین مالی جمعی سازمان‌های خیریه. تهران: چهارمین همایش علمی پژوهشی یافته‌های نوین علوم مدیریت، کارآفرینی و آموزش.

زرنندی، سعید؛ افشارپور، محسن؛ و عساکره، سجاد (۱۳۹۴). مطالعه تطبیقی مدل‌های کسب‌وکار پلتفرم‌های برتر تأمین مالی جمعی در جهان. فصلنامه مدیریت توسعه فناوری، ۳(۱۱)، ۱۲۷-۱۵۰.

سازمان توسعه کارآفرینی (۱۳۹۳). مقدمه‌ای بر تأمین مالی جمعی. عباسی، سهیل (۱۳۹۲). تأمین مالی از طریق سرمایه‌گذاری جمعی: روش‌ها، بسترها و انگیزه‌ها. تهران: ششمین کنفرانس توسعه نظام مالی در ایران.

غنبرتهرانی، نسیم؛ و مبشرراد، فاطمه (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر تأمین مالی جمعی به کمک رسانه‌های اجتماعی در مؤسسات خیریه. تهران: اولین همایش ملی خیر ماندگار.

فهیمی، حمید؛ و علیقلی پور، عارف (۱۳۹۵). طراحی صندوق نیکوکاری مردم‌نهاد، با به‌کارگیری روش تأمین مالی جمعی. تهران: اولین همایش ملی خیر ماندگار (مطالعه و ارزیابی امور خیر در ایران).

قربانی، نسترن؛ حبیب‌نژاد، حامد؛ و سمیع‌زاده، رضا (۱۳۹۳). مروری بر مباحث موجود در تأمین مالی جمعی، تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی ابزار و تکنیک‌های مدیریت. کیایی، حسن؛ و محمد سلیمانی (۱۳۹۵). بررسی نقش تأمین مالی جمعی خیرخواهانه در ایجاد اشتغال و تولید. تهران: اولین همایش ملی خیر ماندگار (مطالعه و ارزیابی امور خیر در ایران).

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵). الگوی تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط؛ (تأمین مالی جمعی؛ مفاهیم، مدل‌ها و ملاحظات قانون‌گذاری). محسنی، بهنام؛ و حسینی، سیدحسین؛ و نظام‌دوست، حسین (۱۳۹۳). تأمین مالی جمعی. تهران: اولین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در مدیریت، حسابداری و اقتصاد. وزارت اقتصاد و امور دارایی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴). الگوی تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط - مفاهیم، مدل‌ها و ملاحظات قانون‌گذاری. وزارت اقتصاد و امور دارایی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۳). معاونت توسعه اشتغال و کارآفرینی، طراحی شیوه‌های مختلف تأمین مالی مردم‌نهاد کارآفرینی.

Agrawal, A., Catalini, C., & Goldfarb, A. (2015). Crowdfunding: Geography, Social Networks, and the Timing of Investment Decisions. *Journal of Economics & Management Strategy*, 24(2), 253-274.

Ahlers, G. K., Cumming, D., Günther, C., & Schweizer, D. (2015). Signaling in Equity Crowdfunding. *Entrepreneurship theory and Practice*, 39(4), 955-980.

Althoff, T., & Leskovec, J. (2015). Donor Retention in online Crowdfunding Communities: A Case Study of Donorschoose. org. In *Proceedings of the 24th International Conference on World Wide web* (34-44).

Beaulieu, T., Sarker, S., & Sarker, S. (2015). A Conceptual Framework for Understanding Crowdfunding. *Communications of the Association for Information Systems*, 37(1), 1.

Bechter, C., Jentzsch, S., & Frey, M. (2011). From wisdom to Wisdom of the Crowd and Crowdfunding. *Journal of Communication and Computer*, Forthcoming.

- Belleflamme, P., Lambert, T., & Schwiendbacher, A. (2010). Crowdfunding: An Industrial Organization Perspective. In *Prepared for the Workshop Digital Business Models: Understanding Strategies', held in Paris on June (25-26)*.
- Cholakova, M., & Clarysse, B. (2015). Does the Possibility to Make Equity Investments in Crowdfunding Projects Crowd out Reward-Based Investments?. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(1), 145-172.
- Colombo, M. G., Franzoni, C., & Rossi-Lamastra, C. (2015). Internal social Capital and the Attraction of Early Contributions in Crowdfunding. *Entrepreneurship theory and Practice*, 39(1), 75-100.
- Galak, J., Small, D., & Stephen, A. T. (2011). Microfinance Decision Making: A Field Study of Prosocial Lending. *Journal of Marketing Research*, 48(SPL), S130-S137.
- Kleemann, F., Voß, G. G., & Rieder, K. (2008). Un (der) Paid Innovators: The Commercial Utilization of Consumer work through Crowdsourcing. *Science, Technology & Innovation Studies*, 4(1), 5-26.
- Kuppuswamy, V., & Bayus, B. L. (2018). Crowdfunding Creative Ideas: The Dynamics of Project Backers. In *The Economics of Crowdfunding (151-182)*. Palgrave Macmillan, Cham.
- Li, Zhuoxin., & Duan, Jason A., & Ransbotham, Sam, (2014). Coordination. & Dynamic Promotion Strategies in Crowdfunding with Network Externalities
- Lehner, O. M. (2013). Crowdfunding Social Ventures: a Model and Research Agenda. *Venture Capital*, 15(4), 289-311.
- Mollick, E. R., & Kuppuswamy, V. (2014). After the Campaign: Outcomes of Crowdfunding. *UNC Kenan-Flagler Research Paper*.
- Mollick, E. (2014). The Dynamics of Crowdfunding: An Exploratory Study. *Journal of Business Venturing*, 29(1), 1-16.
- Meyskens, M., & Bird, L. (2015). Crowdfunding and value creation. *Entrepreneurship Research Journal*, 5(2), 155-166.
- Meyer, D. F. (2014). Job Creation, a Mission Impossible? The South African Case. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(16), 65-65.
- Surowiecki, J. (2005). *The Wisdom of Crowds*. Anchor.
- Saxton, G. D., & Wang, L. (2014). The Social Network Effect: The Determinants of Giving through Social Media. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 43(5), 850-868.
- Scholz, N. (2015). *The Relevance of Crowdfunding: The Impact on the Innovation Process of Small Entrepreneurial Firms*. Springer.
- Yao, H., & Zhang, Y. D. (2014). Research on Influence Factors of Crowdfunding. *International Business and Management*, 9(2), 27-31.